

Sygn. akt II UK 225/17

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku I.C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
z udziałem zainteresowanego M. s.r.o. z siedzibą w m. C.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we [...] z dnia 10 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny we [...]. – w sprawie z wniosku I.C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O., przy udziale zainteresowanego M. s.r.o. w C., oddalił apelację wnioskodawcy i zainteresowanego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z 15 marca 2016 r., sygn. akt V U [...], oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z 4 lutego 2014 r., w której stwierdzono, że wnioskodawca od 1 lutego 2013 r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W

ocenie autorki skargi: „Ocena Sądu II instancji, iż przeprowadzone przez polskie organy rentowe postępowanie było realizacją zapisów przepisów o koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie współpracy, oparta na niepotwierdzonych przez instytucje słowackie zarzutach o pozorności pracy wnioskodawcy na terenie Słowacji, była nieprawidłowa. Sąd II instancji uznał, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, iż właściwym dla wnioskodawcy ustawodawstwem jest ustawodawstwo polskie, podczas gdy analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego potwierdziła, że organ rentowy nie przeprowadził postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności tj. charakteru wykonywanej tam pracy, wymiaru czasu pracy, ważności przedłożonych przez wnioskodawcy dokumentów potwierdzających posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego, informacji o kontroli przeprowadzonej u pracodawcy wnioskodawcy, w tym okresie objętego kontrolą. Znamienne jest, iż Sąd II instancji wydając zaskarżone rozstrzygnięcie w sprawie w istocie oparł się wyłącznie na lakonicznym piśmie instytucji słowackiej z 08.01.2015r., w którym wskazane zostało, iż wydany formularz E 104 został unieważniony, mimo że informacja o tym pojawiła się, już po wydaniu zaskarżonej decyzji. W tej sytuacji nie można uznać, iż doszło do rozpatrzenia istoty sprawy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony tym, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia

2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Autorka rozpatrywanej skargi, w próbie wykazania oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej, skupia się na twierdzeniach, że polski organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego ze słowacką instytucją ubezpieczeniową w zakresie, który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności. Takie twierdzenia nie uwzględniają w swojej ocenie stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie oceny przedstawianej kwestii.

W sprawie ustalono, że wnioskodawca prowadzi działalność na własny rachunek na terenie Polski w formie spółki cywilnej. 1 lutego 2013 r. I.C. zawarł umowę o pracę ze słowackim pracodawcą - M. S.R.O. z siedzibą w C. [...], Słowacja. W umowie tej strony ustaliły, że będzie wykonywał pracę promotora usług i produktów świadczonych przez pracodawcę albo klientów pracodawcy na terenie Republiki Słowackiej, w wymiarze 10 godzin miesięcznie, za którą otrzymywać będzie wynagrodzenie w wysokości 40 euro. Z tytułu tej umowy wnioskodawca został zgłoszony do słowackiego systemu ubezpieczenia społecznego. Wnioskodawca 3 lipca 2013 r. złożył do organu rentowego wniosek o ustalenie dla niego słowackiego ustawodawstwa z zakresu ubezpieczeń społecznych jako właściwego. Organ rentowy 22 lipca 2015 r. zwrócił się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej - Socialna Poistovna Bratislava o informacje dotyczące faktycznego wykonywania pracy przez wnioskodawcę oraz pomocy w określeniu, czy praca ta nie miała charakteru pracy marginalnej. Decyzją wstępną z dnia 20 września 2013 r. organ rentowy tymczasowo ustalił dla wnioskodawcy jako właściwe słowackie ustawodawstwo z zakresu zabezpieczenia społecznego, o czym poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa - Socialna Poistovna oddział C. pismem z 10 października 2013 r. złożyła w trybie art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego sprzeciw do tak

ustalonego ustawodawstwa, wskazując, że jak wynika z kontroli przeprowadzonej u pracodawcy wnioskodawcy, praca wykonywana na terytorium Słowacji ma charakter marginalny, a zatem nie może mieć wpływu na ustalenie właściwego ustawodawstwa zgodnie z przepisem art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego. Decyzją z 12 listopada 2013 r. organ rentowy tymczasowo ustalił, że właściwym ustawodawstwem dla wnioskodawcy w okresie od 1 lutego 2013 r. jest ustawodawstwo polskie z uwagi na prowadzenie w Polsce działalności na własny rachunek, oraz fakt, że praca najemna wnioskodawcy od 1 lutego 2013 r. ma charakter marginalny. Decyzja ta została przesłana słowackiej instytucji ubezpieczeniowej. Socialna Poistovna Oddział C. nie złożyła sprzeciwu od powyższej decyzji. Decyzją z 4 lutego 2014 r. (zaskarżoną w niniejszym postępowaniu) organ rentowy ostatecznie ustalił, że od 1 lutego 2013 r. ustawodawstwem właściwym dla wnioskodawcy jest ustawodawstwo polskie. Socialna Poistovna Oddział C. pismem z 8 stycznia 2015 r. poinformowała organ rentowy, że wystawiła wcześniej wnioskodawcy błędny formularz E-104. Następnie jednak wydała decyzję o nieobjęciu wnioskodawcy od 1 lutego 2013 r. ubezpieczeniami jako pracownika M. s.r.o. z uwagi na podleganie ustawodawstwu Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ubezpieczeń społecznych i unieważniła wydany 10 października 2014 r. formularz E- 104.

Sąd drugiej instancji przyjął, że w sprawie mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L 2004, Nr 166, poz. 1; dalej: „rozporządzenie podstawowe”) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L 2009, Nr 284, poz. 1; dalej: „rozporządzenie wykonawcze”). Sąd drugiej instancji powołał się przy tym między innymi na przepisy art. 11 ust. 1, art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 i art. 16 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego.

Według Sądu drugiej instancji organ rentowy prawidłowo przeprowadził procedurę określoną w art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego. Sąd drugiej instancji uwzględnił to, że słowacka instytucja ubezpieczeniowa, działając w

ramach procedury zainicjowanej skierowaniem do niej przez polski organ rentowy pisma w sprawie, przeprowadziła odpowiednie dochodzenie i poinformowała polską instytucję (pismem z dnia 10 października 2013 r.), że wnioskodawca świadczy pracę na terytorium Słowacji, jednak ma ona oznaki pracy o charakterze marginalnym. Organ rentowy znając takie stanowisko poprzedzone odpowiednim dochodzeniem słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, w piśmie z dnia 12 listopada 2013 r. tymczasowo wskazał polskie ustawodawstwo mając uzasadnione wątpliwości co do podlegania ubezpieczeniu społecznemu na terenie Słowacji. Brak reakcji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej w terminie wskazanym w art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego, przy jednoczesnym braku przedstawienia poświadczenia A1 wydanego przez tę instytucję, oznacza, że instytucja słowacka w dalszym ciągu konsekwentnie uważa, że wnioskodawca świadczył pracę jedynie w wymiarze marginalnym i tym samym nie podlegał w spornym okresie ustawodawstwu słowackiemu. W ten sposób zgodnymi stanowiskami obu instytucji w praktyce zakończono procedurę przewidzianą w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Zaskarżona decyzja jedynie potwierdza to „ostateczne” stanowisko obu instytucji.

Sąd drugiej instancji wskazał, że organ rentowy wszczął procedurę wynikającą z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, ustalił jako tymczasowe ustawodawstwo polskie, a instytucja słowacka w terminie 2 miesięcy wskazanym w art. 16 ust. 2 tego rozporządzenia nie zakwestionowała tego stanowiska, a końcowo okazało się, że podstawą uzgodnionego przez obie instytucje stanowiska co do właściwego ustawodawstwa było to, że nie zaistniały przesłanki do zastosowania prawa materialnego tj. art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

Sąd drugiej instancji przedstawił, że z art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego wynika, że praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego. W ramach umowy o pracę z dnia 1 lutego 2013 r. wnioskodawca miał wykonywać pracę promotora usług i produktów świadczonych przez pracodawcę albo klientów pracodawcy, jako miejsce pracy wskazano Republikę Słowacką, czas pracy określono na 10 godzin miesięcznie, a wynagrodzenie określono na kwotę 40 euro miesięcznie. Takie zadeklarowanie

czasu pracy i wysokości umówionego wynagrodzenia skłania do wniosku, że świadczona przez wnioskodawcę praca byłaby właśnie marginalna w porównaniu do prowadzonej przez niego w Polsce działalności gospodarczej, gdyż uzyskane w ten sposób wynagrodzenie nie pokrywałoby nawet kosztów dojazdu do pracy, jak i kosztów niezbędnego utrzymania poza miejscem zamieszkania (wyżywienia, noclegu, przemieszczania się) na terenie państwa, w którym miała być świadczona praca.

Według Sądu drugiej instancji jedynym tytułem dla wnioskodawcy do podlegania ubezpieczeniom społecznym jest prowadzona przez niego w Polsce działalność gospodarcza, co znalazło odzwierciedlenie w treści zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji organu rentowego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.